

עין משפט
נר מצוה

לָב א מ״י פֿכ״ז מהל' אשפות הל' יא סמג עשין נא טו"ע הש"ע סר קמח טעין ג:
לָב ב מ״י שם הלכה יג טו"ע שם סעי' ה:

	תוספות רי"ד
בהם זכה אם קדם היבם וזכה בהם ה"ה שלו ואם קדמה היא וזכתה ה"ה שלה. ולקמן בפי' הוכתב מפרש דוקא אם קדמה ותפשה מחיים דבעל מהני לה תפיסתה אבל תפישה לגבות מהן שהיבם מעכב שרוצה ליבמה אלא בזה וזה"ש (ש יבם ב) ואם קדמה ותפשה מחיים א"י לגבות מהן שהיבם מעכב שרוצה ליבמה אלא בזה וזכתה דכולהו קיימי קמה קדמה מהן שהיבם מעכב כיון דהיבם יכול ליקח מהן אלא ליקח בהן קרקע והוא אוכל פירות: כנסה וכו'. פי' דמשעה שמת עמרו כל הנכסים ברשותה לגבות מהן: לא יאמר לה וכו'. פי' כדי שיוכל להיבם כיבם שאר הנכסים שלא נתנה כתובה לי"מ אלא כל נכסיו של מת אחראין לכתובה וא"י למכור מהן כלל (והרב אומר שאין הטעם כי לא ניתנה כתובה לגבות מחיים והנכס כיבם קיימיו וק"ל דניתנה כתובה לגבות מחיים דייבם והטעם הוא מפני שאסור לייתור לה כתובתה כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה: גירשה אין לה אלא כתובתה והוא יכול למכור השאר א"כ כ"ז שלא גירשה אינו רשאי למכור מכל נכסי אחיו כדפרישתי: וכן לא יאמר אדם וכו'. אין דין אחריות דיבמה כדין אחריות דאשה שדין אחריות דיבמה הוא שמעכבין ע"י המלכוד ודין אחריות דאשה הוא לשיעבוד שאם מכר שיש לה לטרוף למלכודתו. תניא רבי אבא אומר שאלתי את סומכוס הרוצה שימכור בנכסי אחיו כיצד יעשה אם כהן הוא יעשה סעודה ויפסיק ואם ישראל הוא יגרש בגט ויחזיר. פי' וכוין שגירשה פקע מעליו דין יבמה והי"ה ככל אשה דעמא שיכול למכור ואין לה אלא שיעבוד לטרוף הלקוחות אם לא תמצא בני חור: ההוא גברא דנפלה ליה יבמה בפומבדיתא בעא אחוה למיפסלא מניה בניטא א"ל מה דעתך משום נכסי בניכסי פליגנא לך פי' וקנו מידו שיהלוק עמו אמר ר"י כיון דאמור רבנן לא לזיבין אי זבין לא רבנן וזביניה זבינא. דתניא מי שמת והניח שומרת יבם והניח נכסי' בך' מנה אע"פ שאין כתובתה אלא מנה לא ימכור שכל נכסיו אחראין לכתובתה. פי' כיון דלגובינא קיימא קמה אין יכול למכור ומה שתפש קנין לחלוק עם אחיו קנינו בטל שאין הנכסים ברשותו אלא ברשות היבמה:	

א) נראה דנ"ל וה"ה על גיס דאפילו קדמה ותפשה מחיים דייבם אינה יכולה לגבות מהן וכו'

פא:

כל שכן דהוה ליה איצה דלמר לה ענין נחת בגירושין וצמיחה לכך נראה לר"י לפרש מקחו בטל משעת טריפה וג' שדות לאו למעוטי שאר נכסים אלא אפי' ג' שדות מקחו קיים עד שעת טריפה א| ויש ליישב פי' הקונטרס דמקחו בטל משמע דבטל לאלתר וצחוקת הצמים

(ב"ב ג. וסס) ה"פ למעוטי מאי דלא מנזי אמרה נחת רוח עשיתי לבעלי אזלימא למעוטי שאר נכסים דלא תטרוף לגמרי כל שכן דהויא לה איצה והא דלא קאמר למעוטי שאר נכסים דאין מקחו בטל לאלתר דמילתא דפשיטא היא דאין מקחו בטל אלא צאותן ג' שדות דהא כל אדם מוכר קרקעות המשועבדות וממילא ידענא דדוקא צאותן שלש שדות קמני דמקחו בטל ומשום למעוטי שאר נכסים דאין מקחו בטל לא אטריך ליה לאוקומא צאותן ג' שדות אצל קשה להשכ"ל דהכי מנזי למימר דפשיטא ליה דשאר נכסים אין מקחו בטל הא מקמי דמוקמינן לה התם צאותן ג' שדות הוה ס"ד דמיירי בשאר נכסים אע"ג דקמני מקחו בטל: **ואם איתא** נייחד לָה שיעור כתובה כו'. והואל ותשגב לה כאליו גצתה והחזירה לו:

ולטעמיה. פירוש דלא אסקת אדעתך

דאיצה לותבא ממתני דמשמע הכי לא יאמר לה הרי כתובתיך מונחת על השלחן כדי למכור השאר אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה ואינו יכול למכור שום דבר:

אלא עצה טובה קמשמע לין. פי' צונטרס שמא יאצדו המטלטלין ונמאלת שלא בכתובה ולריך לכתוב כתובה אחרת וזה אינו אלא לר' מאיר דלמרי^א אסור לאדם להשהות את אשתו עשה אחת צלא כתובה ונראה לר"י ענה טובה שלא תהא קלה בעיניו להוציאה ולרשכ"ל נראה דגזי אשתו הויא ענה טובה שאם ייחד לה מטלטלין לא יוכל להוציאה לכך טוב לו שהיו כל נכסיו אחראין לכתובה ויציא הכל ולצטוף דמסיק טעמא דרבי אבא משום איצה הויא טעמא דמתניתין נמי משום איצה בין ציצמתו בין בשאשתו: **לא יאמר** הוא"צ ואני יורש החזקתי. וא"ת ולמחול לנפשיה דהא אמרי^ט המוכר שטר חוב למכרו וחזר ומחלו מחול ואפי' יורש מוחל וי"ל דשאני הכא דלניו יורש אלא ממכה אי נמי כר' מאיר דדאין דינא דגרמי ומגזי ציה דמי שטרא מעליא כדאמרי^י לקמן (דף פו.):

ודלמא דמבא ליה עבדו ליה. פירש צונטרס שתהא

הקרן קיימת ויאלכל פירות וקשה דלא סגי דלא אשמועינן אלא צנכסי אחיו ונראה דטבא ליה עבדו ליה דהיינו דהוי שלוס בית טפי נשתהא בטוחין יותר לפי שלא כתב לה דקנאי ודקנינא אי נמי דלא זילי נכסי

כל כך כשיש לה הרבה מנכסי בעלה הראשון שטעול כתובתה מהן ולא יהיו יראין הלקוחות שטערוף מהם ואם תאמר ונימא נמי שלא יהיה מכר מהאי טעמא משום דטבא ליה עבדו ליה וי"ל דמשום טובתו לא נפסיד ללקוחות: **רב"י מאיר** היא דאמר מטלטי' משתעבדי **לכתובה**. אומר ר"ת דלא אמר ר"מ לגבות מיתמי אלא דוקא מיניה ויבם צמקוס אחיו קאי והוי כמו מיניה וכן משמע בצמה דוכתין דצמיניה פליגי וליכא למימר דלר"מ נמטלטלין דיתמי נמי משתעבדי לכתובה וכמקרקעי דמי דא"כ אפי' לית לן דרבי נתן דין הוא שתגבה ממנו כאליו הוו מקרקעי ועוד דהשתא מלוה דעדיפא דמודו רבנן דגזי מיניה אפילו מגלימא דעל כתפיה מודה ר"מ דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי ליה כתובה דגריעא דלרבנן אפילו מטלטלי ידידיה לא משתעבדי כ"ש דלר"מ לא משתעבדי לה מטלטלי דיתמי וא"ת דצפרק נושאין על האנוסה (יצמות דף טז. וסס) תניא יש מוכר את אציו להגבות לאמו כתובה כיצד כו' וקאמר הא מני ר"מ היא דלמר מטלטלי משתעבדי לכתובה הא אפילו ממטלטלי דיתמי לא גציא כדפרישית א) כ"ש ממטלטלי דמקבל מתנה דאלים טפי כדמשמע ביס נוחלין (ב"ב דף קלג.) דדייק השתא צירופה דאורייתא אלמנתו ניוזנת מתנת שכיז מרע דרבנן לא כל שכן משמע אצל מתנת צריא דהויא דאורייתא אינה ניוזנת אלמא גריעא ירושה ממתנת צריא וי"ל דהיא דיצמות איירי צמתנת שכיז מרע דגריעא מירושה:
לָב

האשה שנפלו פרק שמיני כתובות

ולטעמיה. דלמרת טעמא משום דלא ניתנה כתובה ליצבות מחיים אמאי מהדרת אדר' אבא לאותוצי מצרייתא אותיצ ממתני': ומשני ממתניתין לא מוסיצנא דמתני' איכא לשנויי דלאו דינא קמני אלא ענה טובה שלא תאצד כתובתה: **על השלחן**. הן מעות שהוא משתמש בהן אם הוא שולחני: **הכי נמי דלא מלי מוצין**. צתמיה הא אוקימנא^ט

להיאא צאותן שלש שדות. אצל מי שלא כתב ולא ייחד מוכר הכל ואינה יכולה לעכב עליו וטעמא משום דכתב לה דקנאי ודקנינא ומיהו כשימות או יגרשנה טרפה לקוחות: **ענה טובה**. שמא יאצדו המטלטלין ונמאלת צלא כתובה ולריך לכתוב כתובה אחרת: **אלא דרבי אבא קשיא**. אדמגרש לה נייחד לה שהרי גירושין גנאי הן לשניהם אלא ודאי טעמא דלא ניתנה כתובה להגבותה מחיי^י **משום איצה**. המייתא לאשתו או קרקע או מטלטלין ונתן איצת עולם צנייהם דצברה עיניו נותן בגירושין אצל זה שמגרש על מנת שיחזיר ידעה דלא עשה אלא למכור ופקעה לה איצה: **דנפלה ליה יבמה**. דמלוה בגדול לייבם: **צעא אחוה**. הקטן ממנו: **למיפסלה צגיטא**. לזרוק לה גט וללסרה על כל האחין כדלמרינן ^א צפ"ק דיצמות: **משום נכסי**. קשה בעיניך שאכניסנה שלא אזכה צנכסי אחי דכתנן (יצמות דף מ.) הכונס את יצמתו זכה צנכסי אחיו: **פליגנא לך**. כאליו אני מולך לה ולא אטול אלא כמוך: **כיון דאמור רבנן**. שומרת יבם אין היבם רשאי למכור כדלמרי^י לקמן בשמעתין מי שמת והניח שומרת יבם כו': **אע"ג דזבין כו'**. ומה שעשה זה שהתנה עמו לחלוק לו וקנו מידו הרי הוא כמוכר: **כיפי**. מומים. כלומר צמה ייפה והנאה את דצרו ומה טעם נתן צה כששלחה: **שלהא דאציני**. דהיאכ דזבין וצינייה וציני: **ומס**. הנושה המלוה: **לא יאמר**. היבם המחזיר המעות: **הוא"ל ואני יורש**. שאכנים את אשתו והזכה צנכסים: **החוקסי**. צבוצ זה ולא אשלמנו עוד: **דטבא ליה עבדו**. ענה טובה שהיה הקרקע קיים לו עולמית ולא יוציא המעות צהולאה: **פנא פני מוציאין**. דמשמע על כרחו: **אינה משנה**. לא נישנית משנה זו צצית המדרש של חכמים ולא סמכנין עלה צמיד': **דלמא ר"מ היא**. צמתני^י דקתני גצי כספים ופירות מלושין ילקח בהן קרקע ואפי' לא תפסה אלמא משעבדי לכתובתה ואפי' לא קיימא לן כר"מ צהא מיהו גצי מוציאין ליכא מאן דפליג אי מקרקעי נייהו ולעולם

משנה היא: **אלא**. להכי אינה משנה וטעות היה מי ששנאה משום דמנזי אמר לה לאו בעלת דצרים ידידי את ממך לא לזיתי אלא מנאח: **דלמא** כל כך כשיש לה הרבה מנכסי בעלה הראשון שטעול כתובתה מהן ולא יהיו יראין הלקוחות שטערוף מהם ולא יהיה מכר מהאי טעמא משום דטבא ליה עבדו ליה וי"ל דמשום טובתו לא נפסיד ללקוחות: **רב"י מאיר** היא דאמר מטלטי' משתעבדי **לכתובה**. אומר ר"ת דלא אמר ר"מ לגבות מיתמי אלא דוקא מיניה ויבם צמקוס אחיו קאי והוי כמו מיניה וכן משמע בצמה דוכתין דצמיניה פליגי וליכא למימר דלר"מ נמטלטלין דיתמי נמי משתעבדי לכתובה וכמקרקעי דמי דא"כ אפי' לית לן דרבי נתן דין הוא שתגבה ממנו כאליו הוו מקרקעי ועוד דהשתא מלוה דעדיפא דמודו רבנן דגזי מיניה אפילו מגלימא דעל כתפיה מודה ר"מ דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי ליה כתובה דגריעא דלרבנן אפילו מטלטלי ידידיה לא משתעבדי כ"ש דלר"מ לא משתעבדי לה מטלטלי דיתמי וא"ת דצפרק נושאין על האנוסה (יצמות דף טז. וסס) תניא יש מוכר את אציו להגבות לאמו כתובה כיצד כו' וקאמר הא מני ר"מ היא דלמר מטלטלי משתעבדי לכתובה הא אפילו ממטלטלי דיתמי לא גציא כדפרישית א) כ"ש ממטלטלי דמקבל מתנה דאלים טפי כדמשמע ביס נוחלין (ב"ב דף קלג.) דדייק השתא צירופה דאורייתא אלמנתו ניוזנת מתנת שכיז מרע דרבנן לא כל שכן משמע אצל מתנת צריא דהויא דאורייתא אינה ניוזנת אלמא גריעא ירושה ממתנת צריא וי"ל דהיא דיצמות איירי צמתנת שכיז מרע דגריעא מירושה:
לָב

מסורת הש"ס

א) לקמן לו: טז. גיטין כז:
ב"ב כח: כט. קית. קס:
ע"ש מולין קלו: עירובין לו:א. ג) [לעיל עמא.
א) עירובין לו:א. ד) יצמות טז. קדושין סה:א. ה) ב"ב מט:א. ו) ג"ל צפ"ה דימות ג.א. ז) [לעיל עטא.
ח) [לעיל מז:א. ט) לקמן פה:א.

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה ר' מאיר וכו' כ"ש ממטלטלי דמקבל מתנה. י"ב צפ' נערה דף מט ע"ב ד"ה הוא ואשתו וכו' כתבו תוס' דליכא למימר דכ"ש לא הוי והוא הדין מיהא הוי ע"ש ולכן כתבו פה צתמא שמכו על מ"ש סס:

הגהות מהר"ב

א) תוס' ד"ה ר' מאיר וכו' מגרשה צגט וכו' ויש ליישב פי' הקונטרס. עי' גיטין דף מה ע"א תד"ה אשה וכו' עד סוף הדבור ודיוק:

מוסף רש"י

דאמר מטלטלי משעבדי לכתובה. גזי שומרת יבם שמתוכה על נכסי בעלה הראשון הניח אחיו מעות ילקח צבס קרקע והוא אוכל פירות (ועי' פ:) אלמא מעות משתעבדי לכתובה (קדושין סה:).